

2) повірений виступає від імені довірителя, тому сам, безпосередньо, ніяких прав і обов'язків не набуває;

3) повірений діє за дорученням і за рахунок довірителя саме у межах наданих йому повноважень;

4) дії, які вчиняє повірений, є юридичними, тобто спрямовані на виникнення, зміну чи припинення цивільних прав та обов'язків;

5) сторони можуть у будь-який час в односторонньому порядку розірвати договір. [4. с.150].

Договір доручення є однією з підстав виникнення відносин представництва (ч.3 ст.237 ЦК) [1, ст. 273], сутність яких полягає в тому, що одна особа представляє у правовідношенні інтереси іншої, набуваючи для неї права та обов'язки, розширюючи певні межі її юридичних дій.

Виходячи з вищенаведеного та роблячи підсумок, зазначимо, що фидуціарним є правочин, якому властиві особисті, особливо довірчі відносини поміж його сторонами, від чого залежить розгляд певного правочину як фидуціарного. У першу чергу це стосується довірителя, який наділяє повіреного правом діяти у правовідношенні від його імені та набувати для нього прав і обов'язків. Довірчий характер відносин доручення перш за все проявляється у тому, що, по-перше, цей договір має бути виконано особисто повіреним, а по-друге, договір доручення може припинитися при відмові від нього довірителя або повіреного. Вважаємо, що правова ціль фидуціарних правочинів та правочинів взагалі має бути досяжною та законною під час виконання цивільних правовідносин.

Бібліографічні посилання:

- 1.Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст.356.
2. Щодо форми правочинів. Роз'яснення Міністерства юстиції України від 19 квітня 2011 р..
- 3.Цивільне право : підручник у 2 т. /В.І.Борисова (кер. авт. кол), Л.М. Баранова, М.В. Домашенко та ін.; за ред. В.І.Борисової, І.В.Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького.-2-ге вид.,переробл. Та допов. Х. :Право, 2014. Т.1. 656 с.
- 4.Федорченко Н.В. Договір доручення : дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право та цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право». К., 2004. 224 с.

Валова Юлія Олегівна

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Поліщук Марина Геннадіївна

к.ю.н. доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

РОЗГЛЯД СУДОВИХ СПРАВ В НАКАЗНОМУ ПРОВАДЖЕННІ, ЯК СПРОЩЕНА ФОРМА ВІДНОВЛЕННЯ ПРАВ

Найбільш визначним досягненням у реформуванні системи цивільної юстиції в Україні є прийняття й набуття чинності нового Закону України. Так прийняття Закону України «Про внесення змін до господарського процесуального кодексу України, цивільного процесуального кодексу України, кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів», що набули чинності 15.12.2017 р., стало важливим етапом на шляху

удосконалення вітчизняного процесуального законодавства, механізму судового захисту та посилення змагальних засад господарського судочинства [1, с 11-13]. ЦПК містить значну кількість новел, що вимагають їх тлумачення. Не минули змін і правила про наказне провадження. В цілому, запроваджено чимало позитивних нововведень в напрямку реформування системи цивільної юстиції.

Наказне провадження як спрощений вид цивільного судочинства є особливою формою здійснення правосуддя. На сьогодні в Україні реалізація та забезпечення інституту заочного, окремого та наказного провадження в цивільному процесуальному законодавстві не позбавлено процесуальних недоліків, що іноді призводить до суттєвого порушення прав і законних інтересів осіб. Із моменту виникнення наведених інститутів у ЦПК вони зазнали істотної трансформації, відповідно, потребують серйозного доопрацювання. У зв'язку з вищенаведеним розгляд наказного провадження на сучасному етапі в цивільному процесі, дослідження його переваг та недоліків, є одним з актуальних завдань як в теорії, так і на практиці.

У відповідності до ч. 2 ст. 19 ЦПК цивільне судочинство здійснюється за правилами, передбаченими цим Кодексом, у порядку: 1) наказного провадження; 2) позовного провадження (загального або спрощеного); 3) окремого провадження [2, с.23-24].

Введення спрощених проваджень слід розглядати, з одного боку, як спосіб забезпечення доступу до правосуддя за рахунок скорочення судових витрат та більш гнучкої процедури з меншим ступенем формалізації, а з іншого – як спосіб мінімізації державних витрат на судову систему та підвищення ефективності судового управління [3, с. 140].

Відповідно до правових позицій Верховного Суду України, наказне провадження - це особливий спрощений вид цивільного процесу, спрямований на швидкий та ефективний захист безспірних прав осіб шляхом видачі судового наказу, що одночасно є судовим рішенням і виконавчим документом. Захист права в наказному провадженні може мати місце за наявності безспірної вимоги стягувана, що підтверджується належно оформленими письмовими документами. У такому разі немає потреби порушувати процесуально складне та тривале за часом позовне провадження, достатньо короткого та спрощеного наказного провадження, що відповідає інтересам як кредитора (стягувача), так і суду [4, с. 133-134].

Однією із суттєвих ознак наказного провадження є його спрощеність. Спрощеність є фактично стрижнем наказного провадження. Вона проявляється у вичерпності переліку вимог, за якими може бути виданий судовий наказ, а також у процедурі видання та скасуванні останнього [5, с. 43]. Спрощеність проявляється й у процесі доказування у справах наказного провадження. Так, С. Сенник зазначає, що процес доказування для заявника закінчується з прийняттям судом заяви про видачу судового наказу [6, с. 218]. Наказне провадження призначене для розгляду справ за заявами про стягнення грошових сум незначного розміру, щодо яких відсутній спір або про його наявність заявнику не відомо.

Наказне провадження, що відоме ще з часів римського права (так зване,

інтердиктне провадження), являє собою спрощене і усічене у порівнянні з позовним, альтернативне йому провадження у суді першої інстанції, що засноване на письмових доказах, які володіють високим ступенем достовірності з метою забезпечення можливості примусового виконання зобов'язання у скорочені у порівнянні з позовним провадженням строки. Наказне провадження є специфічною формою захисту прав кредитора за допомогою письмових доказів проти сторони-боржника, яка не виконує або неналежним чином виконує свої зобов'язання. Важливою умовою такого провадження є особливий характер вимог кредитора [7].

У наказному провадженні можливе задоволення лише документально підтверджених і безспірних вимог. Безспірні вимоги заявника у наказному провадженні — це такі вимоги заявника, із яких не вбачається спір про право, тобто це вимоги, що випливають із повністю визначених і неоспорюваних цивільно-правових відносин.

Аналіз наказного провадження дозволяє виокремити такі його ознаки: 1) підставою для відкриття провадження у справі є прийняття судом заяви про видачу судового наказу; 2) сторонами у справі виступають заявник (стягувач) і боржник; 3) справа розглядається у спрощеному порядку у скорочені строки. Спрощений порядок наказного провадження полягає у тому, що видача судового наказу проводиться без судового засідання і сторони для заслуховування їх пояснень до суду не викликаються; 4) за результатами вирішення справи видається судовий наказ — особливу форму судового рішення. Особливість проявляється в тому, що судовий наказ одночасно є виконавчим документом і має скорочений строк набрання законної сили; 5) за наявності визначених у законі підстав судовий наказ може скасувати той самий суд, який його видав [8, с. 59].

Стаття 160 є аналогічною до ст. 95 старого ЦПК України як за назвою, так і за змістом. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ, зазнали деяких змін. Так, вимога про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати доповнена вимогою про стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку.

Пункт 7ч. 1 ст. 161 ЦПК додає новий вид безспірних вимог, а саме: вимоги з договору, але із суттєвими обмеженнями, що не дозволяє говорити про аналогію із правилами, які існували у ЦПК до змін 2010 року. Таким може бути визнаний тільки: 1) письмовий договір (доречи різновидом письмового у цивільному законодавстві є електронний договір); 2) боржник за договором - юридична особа або фізична особа-підприємець; 3) сума вимоги не перевищує сто розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Оскільки ЦПК запроваджується такий різновид позовного провадження як спрощене, у ч. 2 ст. 161 ЦПК зазначено, що особа має право звернутись до суду з вимогами, визначеними в частині першій цієї статті, в наказному або в спрощеному позовному провадженні на свій вибір.

Вимоги до форми та змісту заяви про видачу судового наказу в цілому незмінні. Звертає на себе увагу ч. 4 ст. 163 ЦПК: «Якщо заяву подано в електронній формі до боржника, який має зареєстровану офіційну електронну

адресу, заявник у подальшому повинен подавати будь-які процесуальні та інші документи, пов'язані з розглядом його заяви виключно в електронній формі». Тобто подаючи таку заяву в електронній формі заявник зв'язує себе обов'язковою формою подачі наступних документів, що цілком логічно.

Якщо ст. 100 старої редакції ЦПК передбачає підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу чи її повернення, то ст. 165 ЦПК передбачає «підстави для відмови у видачі судового наказу», наприклад, якщо із поданої заяви не вбачається виникнення або порушення права грошової вимоги, за якою заявником подано заяву про видачу судового наказу, порушені правила підсудності тощо [2].

Таким чином, наказне провадження – це спрощений вид цивільного судочинства, в якому за підсумками розгляду справи видається судовий наказ про стягнення з боржника грошових коштів або витребування майна, що обов'язково має підтверджуватися письмовими документами та є одночасно актом суду та виконавчим документом. Наказному провадженню притаманні свої особливості, норми, категорії, інститути. Крім того, наявним є характерна особлива форма судового рішення – судовий наказ, самостійна процедура розгляду (підстави, строки, вимоги, порядок розгляду). Наказне провадження є перспективною та ефективною формою відновлення прав суб'єктів і має певні переваги порівняно з іншими судовими процедурами.

Бібліографічні посилання:

1. Про внесення змін до господарського процесуального кодексу України, цивільного процесуального кодексу України, кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : Закон України від 03.10.2017 р. № 2147-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 48. – Ст. 436.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-VI (в редакції від 07.01.2018 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № № 40–41, 42. – Ст. 492.
3. Нестерцова-Собакарь О. В. Правове регулювання інституту наказного провадження: зарубіжний досвід та вітчизняні особливості / О. В. Нестерцова-Собакарь, Ю. В. Свистак // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2017. – № 3. – С. 140-148.
4. Гордієнко Т.О. Науково-практичні аспекти наказного провадження в господарському процесі / Т.О. Гордієнко // Порівняльно-аналітичне право. – 2018. – № 1. – С. 133-136.
5. Шабалін А. В. Деякі питання доказування у спрощеному цивільному провадженні (наказне провадження) / А. В. Шабалін // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2018. – № 1. – С. 43-53.
6. Сенник С. Н. Поняття та характерні ознаки наказного провадження // Вісник Львівського ун-ту. Серія юрид. – 2010. Вип. 51. – С. 218–222.
7. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. Є.О. Харитонова, О.І. Харитонової, В.В. Васильченка, Н.Ю.Голубевої. – Х.: Одіссей, 2009. – С. 264.
8. Кісель В. Й. Наказне провадження як спрощений вид цивільного судочинства / В. Й. Кісель // Методологічні засади вдосконалення цивільного процесуального права : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. до 150-річчя від дня народження Є. В. Васьковського (8 квітня 2016 р.) / уклад.: І. В. Андронов, Н.В.Волкова, О. В. Сатановська. – Одеса : Юрид. л-ра, 2016. – С. 58-60.